

Temeljem članka 28. stavka 8. i 9. Zakona o tržištu električne energije (NN br. 22/13) Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. donosi

PRAVILA

O URAVNOTEŽENJU ELEKTROENERGETSKOG SUSTAVA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

- (1) Ova Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (u daljnjem tekstu: Pravila) definiraju mehanizam uravnoteženja elektroenergetskog sustava, odnosno obračun odstupanja i odgovornost za odstupanje, način nabave električne energije uravnoteženja (u daljnjem tekstu: energija uravnoteženja), pripadne odnose tržišnih sudionika s Hrvatskim operatorom prijenosnog sustava d.o.o. (u daljnjem tekstu: Operator prijenosnog sustava), HEP - Operatorom distribucijskog sustava d.o.o. (u daljnjem tekstu: Operator distribucijskog sustava) i Hrvatskim operatorom tržišta energije d.o.o. (u daljnjem tekstu: Operator tržišta), kao i njihove međusobne odnose.

Ova Pravila donose se na temelju Zakona o tržištu električne energije (u daljnjem tekstu: Zakon).

II. POJMOVNIK

Članak 2.

- (1) Izrazi koji se koriste u ovim Pravilima imaju značenja utvrđena zakonima kojima se uređuje energetska sektor, tržište električne energije i regulacija energetske djelatnosti, kao i propisima donesenim na temelju tih zakona. U ovim Pravilima koriste se i izrazi koji u smislu ovih Pravila imaju sljedeće značenje:
- *Energija uravnoteženja* – energija uravnoteženja koju aktivira operator prijenosnog sustava radi održavanja frekvencije u elektroenergetskom sustavu u propisanim granicama,
 - *Obračunski interval* - vrijeme za koje se obavlja izračun odstupanja,
 - *Obračunsko razdoblje* – razdoblje za koje se obavlja obračun odstupanja,
 - *Odstupanje* – energija uravnoteženja koja predstavlja razliku između ostvarenja i tržišne pozicije bilančne grupe u jednom obračunskom intervalu,
 - *Ostvarenje* – razlika ukupne proizvodnje i ukupne potrošnje električne energije bilančne grupe u jednom obračunskom intervalu,
 - *Tržišna pozicija* – razlika prodaje (uključujući izvoz) i kupnje (uključujući uvoz) električne energije bilančne grupe u jednom obračunskom intervalu,
 - *Ugovor o odgovornosti za odstupanje* – ugovor prema kojem voditelj bilančne grupe s Operatorom prijenosnog sustava uređuje odgovornost voditelja bilančne grupe za odstupanje bilančne grupe,
 - *Voditelj bilančne grupe* – sudionik na tržištu električne energije koji je odgovoran za odstupanje jedne bilančne grupe i koji je s operatorom prijenosnog sustava sklopio ugovor o odgovornosti za odstupanje.

III. MEHANIZAM URAVNOTEŽENJA

Članak 3.

- (1) Mehanizam uravnoteženja elektroenergetskog sustava obuhvaća sve postupke vezane uz osiguravanje energije uravnoteženja i obračun odstupanja.
- (2) Operator prijenosnog sustava nabavlja energiju uravnoteženja te izdaje račune za odstupanje bilančnih grupa temeljem obračuna odstupanja koji provodi Operator tržišta.

IV. ENERGIJA URAVNOTEŽENJA

Članak 4.

- (1) Operator prijenosnog sustava otklanja neravnotežu u elektroenergetskom sustavu. U slučaju manjka odnosno viška električne energije u sustavu, Operator prijenosnog sustava nabavlja energiju uravnoteženja na sljedeće načine:
 - Aktivacijom odnosno kupoprodajom regulacijske energije kroz ugovorene pomoćne usluge rezerve snage za sekundarnu i tercijarnu regulaciju,
 - kupoprodajom električne energije na tržišnim načelima,
 - kupoprodajom električne energije od drugih operatora prijenosnog sustava.

Članak 5.

- (1) Operator prijenosnog sustava nabavlja energiju uravnoteženja prema načelu najmanjih troškova na razvidan i nediskriminirajući način te sukladno tehničkim kriterijima određenima Mrežnim pravilima prijenosnog sustava.

Pomoćne usluge

Članak 6.

- (1) Ugovor o pružanju pomoćnih usluga mogu s Operatorom prijenosnog sustava sklopiti svi korisnici mreže i agregatori koji su za to tehnički osposobljeni.
- (2) Tehnička osposobljenost korisnika mreže i agregatora za pružanje određene pomoćne usluge dokazuje se postupkom provjere sposobnosti za pružanje pomoćnih usluga sukladno Mrežnim pravilima prijenosnog sustava.

Članak 7.

- (1) Do uspostave tržišta pomoćnih usluga, uvjeti i cijene pružanja pomoćnih usluga određuju se Metodologijom za određivanje cijena i uvjeta za pružanje pomoćnih usluga i Metodologijom za određivanje cijena za pružanje usluge uravnoteženja.

Članak 8.

- (1) Po odluci Agencije o otvaranju tržišta pomoćnih usluga, Operator prijenosnog sustava javno objavljuje na svojim internetskim stranicama sve uvjete pružanja pomoćnih usluga te ih nabavlja na tržišnim načelima prema načelu najmanjih troškova na razvidan i nediskriminirajući način.
- (2) Ako operator prijenosnog sustava ne uspije na tržištu nabaviti dostatne količine pomoćnih usluga, Agencija može temeljem zahtjeva operatora prijenosnog sustava svojom odlukom obvezati jednog ili više korisnika mreže, koji obzirom na tehničke i ekonomske kriterije pod najpovoljnijim uvjetima mogu ponuditi dostatne količine pomoćnih usluga, da odmah zaključe Ugovor o pružanju pomoćnih usluga s Operatorom prijenosnog sustava.

Članak 9.

- (1) Razvidan i nediskriminirajući način podrazumijeva provođenje postupka nabave putem javnog nadmetanja s unaprijed određenim najmanje sljedećim zahtjevima:
- vrstom pomoćne usluge,
 - karakteristikama proizvoda,
 - dokazom tehničke osposobljenosti za pružanje predmetne usluge,
 - odgovarajućim jamstvom za ozbiljnost ponude,
 - nacrtom Ugovora o pružanju pomoćnih usluga.

Članak 10.

- (1) U slučaju nabave pomoćnih usluga od više pružatelja Operator prijenosnog sustava pri korištenju pomoćnih usluga aktivira ponude prema listi ekonomskog prvenstva za pojedinu pomoćnu uslugu.

Članak 11.

- (1) Ugovor o pružanju pomoćnih usluga mora sadržavati najmanje:
- podatke o ugovornim stranama,
 - značajke proizvoda, dokaz o tehničkoj osposobljenosti za pružanje predmetne pomoćne usluge,
 - cijena, način obračuna i plaćanja,
 - uvjete i visinu ugovorne kazne za slučaj neispunjenja ugovora,
 - uvjete i visinu financijskog jamstva,
 - način rješavanja sporova,
 - podatke o trajanju i raskidu ugovora te dužini otkaznog roka.

(2) Obrazac ugovora o pružanju pomoćnih usluga Operator prijenosnog sustava objavljuje na svojim internetskim stranicama.

Kupoprodaja energije uravnoteženja

Članak 12.

- (1) Operator prijenosnog sustava nabavlja energiju uravnoteženja na tržišnim osnovama prema kriteriju minimalnih troškova na razvidan i nediskriminirajući način koji uključuje:
 - a. kupoprodaju putem javnog nadmetanja,
 - b. kupoprodaju na burzi električne energije.
- (2) U kupoprodaji energije uravnoteženja sudjeluju svi tržišni sudionici koji s Operatorom prijenosnog sustava imaju potpisan Ugovor o pružanju usluge uravnoteženja.
- (3) Kupoprodaja na burzi električne energije obavlja se sukladno pravilima trgovanja na burzi električne energije.

Članak 13.

(1) Ugovor o pružanju usluge uravnoteženja mora sadržavati najmanje:

- podatke o ugovornim stranama,
- predmet ugovora,
- adresu i način dostave računa,
- cijenu, način obračuna i plaćanja,
- uvjete i visinu ugovorne kazne za slučaj neispunjenja ugovora,
- uvjete i visinu financijskog jamstva,
- način rješavanja prigovora,
- način rješavanja sporova,
- podatke o trajanju i raskidu ugovora te dužini otkaznog roka.

(2) Obrazac ugovora o pružanju usluge uravnoteženja Operator prijenosnog sustava objavljuje na svojim internetskim stranicama.

Nabava energije uravnoteženja od drugih operatora prijenosnog sustava

Članak 14.

- (1) U suradnji s drugim operatorima prijenosnog sustava Operator prijenosnog sustava s ciljem minimiziranja troškova uravnoteženja sustava uspostavlja zajedničke mehanizme poput dijeljenja regulacijskih rezervi, zajedničke liste ekonomskog prvenstva aktivacije pomoćnih usluga i energije uravnoteženja i drugo.
- (2) U suradnji s drugim operatorima prijenosnog sustava Operator prijenosnog sustava osigurava mehanizme dobrovoljne havarijske međusobne ispomoći.

(3) Operatori prijenosnog sustava ugovorom definiraju međusobna prava i obveze u mehanizmima iz stavka 1 i stavka 2 ovog članka.

Obračun energije uravnoteženja

Članak 15.

- (1) Operator prijenosnog sustava evidentira količine i troškove energije uravnoteženja iz članka 4 ovih Pravila, kao i odstupanje svog regulacijskog područja prema interkonekciji, sukladno Mrežnim pravilima prijenosnog sustava.
- (2) Temeljem ostvarenja pojedinog mehanizma uravnoteženja Operator prijenosnog sustava izračunava za obračunsko razdoblje:
 - ukupnu angažiranu energiju uravnoteženja po obračunskom intervalu,
 - trošak angažirane energije uravnoteženja po obračunskom intervalu.

V. ODGOVORNOST ZA OdstUPANJE

Članak 16.

- (1) Voditelj bilančne grupe odgovoran je za odstupanje koje predstavlja razliku ukupnog ostvarenja svih članova bilančne grupe i ukupne tržišne pozicije svih članova bilančne grupe u jednom obračunskom intervalu.
- (2) Voditelj bilančne grupe dužan je sklopiti Ugovor o odstupanju s Operatorom prijenosnog sustava kojim se uređuje odgovornost voditelja bilančne grupe za odstupanje bilančne grupe.
- (3) Odnosi unutar bilančne grupe definirani su Pravilima o organiziranju tržišta električne energije.
- (4) Odgovornost za odstupanje tržišnog sudionika prenosi se na voditelja bilančne grupe prvog dana obračunskog razdoblja koji slijedi nakon što je Operator prijenosnog sustava obaviješten o sklapanju ugovora o članstvu putem obrasca iz članka 21. stavak 1.
- (5) Tržišni sudionik može biti član samo jedne bilančne grupe unutar jednog obračunskog razdoblja.

(1) Ugovorom o članstvu u bilančnoj grupi uređuju se međusobni odnosi, prava i obveze voditelja i članova bilančne grupe.

(2) Operator tržišta vodi registar bilančnih grupa koji najmanje sadrži:

- a. Naziv i EIC oznaku voditelja bilančne grupe,
- b. Popis svih članova bilančne grupe s nazivom, EIC oznakom, datumom učlanjenja i datumom istupanja.
- c. Ugovore o članstvu u bilančnoj grupi,
- d. Ugovore o odstupanju.

(3) U svakom obračunskom razdoblju Operator tržišta objavljuje na svojim internetskim stranicama važeći popis bilančnih grupa i njenih članova s datumom pristupanja bilančnoj grupi.

Članak 17.

(1) Obveze voditelja bilančne grupe su:

- podmiriti financijske obveze u skladu s obračunom odstupanja bilančne grupe temeljem Ugovora o odstupanju s Operatorom prijenosnog sustava,

- prijaviti Operatoru prijenosnog sustava promjenu svog imena, naziva i sjedišta najkasnije u roku od 8 dana po nastaloj promjeni, te sklopiti s Operatorom prijenosnog sustava dodatak Ugovoru o odstupanju,
- prijaviti Operatoru prijenosnog sustava podatke o članovima bilančne grupe na propisanim obrascima objavljenim na internetskim stranicama Operatora prijenosnog sustava po potpisivanju, odnosno raskidanju ugovora o članstvu u bilančnoj grupi, najkasnije 8 dana prije kraja obračunskog razdoblja.

Ugovor o odgovornosti za odstupanje

Članak 18.

(1) Ugovor o odgovornosti za odstupanje definira:

- prava i obveze voditelja bilančne grupe i Operatora prijenosnog sustava,
- način obračuna i naplate odstupanja.

(2) Obvezni sadržaj Ugovora o odgovornosti za odstupanje je:

- podaci o ugovornim stranama,
- predmet ugovora,
- način dostave računa,
- način obračuna i plaćanja,
- uvjeti i visina financijskog jamstva voditelja bilančne grupe,
- uvjeti čuvanja tajnosti osjetljivih podataka dobivenih neposredno ili posredno u postupku obračuna odstupanja i njihovog korištenja isključivo za obračun odstupanja,
- način rješavanja prigovora,
- način rješavanja sporova,
- podaci o trajanju i raskidu ugovora te dužini otkaznog roka.

(3) Obrazac ugovora o odgovornosti za odstupanje Operator prijenosnog sustava objavljuje na svojim internetskim stranicama.

VI. OBRAČUN ODSTUPANJA

Bilančna pripadnost obračunskih mjernih mjesta

Članak 19.

(1) Ugovori kojima se utvrđuje bilančna pripadnost obračunskih mjernih mjesta su:

- a. ugovor o članstvu u bilančnoj grupi,
- b. ugovor o opskrbi krajnjeg kupca,
- c. ugovor o otkupu električne energije,

- d. ugovor o univerzalnoj opskrbi krajnjeg kupca,
- e. ugovor o zajamčenoj opskrbi krajnjeg kupca,
- f. ugovor o korištenju mreže,
- g. ugovor o međusobnim odnosima operatora prijenosnog i distribucijskog sustava.

(2) Ugovorima iz stavka (1 a-g) utvrđuje se bilančna pripadnost obračunskih mjernih mjesta bilančnoj grupi.

(3) Obračunska mjerna mjesta između:

- a. prijenosnog i distribucijskog sustava Republike Hrvatske,
- b. prijenosnog sustava Republike Hrvatske i susjednog prijenosnog sustava,
- c. distribucijskog sustava Republike Hrvatske i susjednog distribucijskog sustava,

u obračunu odstupanja smatraju se sučeljem obaju navedenih sustava.

(4) Ostvareno preuzimanje i predaja električne energije vrednuju se u obračunu odstupanja bilančne grupe kojoj obračunsko mjerno mjesto bilančno pripada.

(5) Za obračunska mjerna mjesta velikog kupca koji istodobno ugovara opskrbu električnom energijom s više opskrbljivača, moraju unaprijed ugovorom o opskrbi krajnjeg kupca biti određeni udjeli pojedinih opskrbljivača za pojedina obračunska razdoblja, a zbirna vrijednost udjela u svim razdobljima mora biti jednaka 100 %.

(6) Ostvareno preuzimanje električne energije na obračunskom mjernom mjestu velikog kupca koji istodobno ugovara opskrbu električnom energijom s više opskrbljivača, vrednuje se u bilanci (obračunu) bilančnih grupa kojima obračunsko mjerno mjesto pripada u udjelu kojeg pokriva pojedini opskrbljivač.

Registar obračunskih mjernih mjesta

Članak 20.

(1) Operator prijenosnog sustava dužan je uspostaviti jedinstveni registar obračunskih mjernih mjesta na prijenosnoj mreži.

(2) Operator distribucijskog sustava dužan je uspostaviti jedinstveni registar obračunskih mjernih mjesta na distribucijskoj mreži.

(3) Sastavni dio registra iz stavaka (1) i (2) ovog članka je lista mjesta obračunskih mjernih mjesta električne energije i njihova bilančna pripadnost članovima bilančnih grupa.

(4) Sve promjene u registrima posljedica su promjena koje unose nadležni operatori sustava temeljem dostavljenih podataka od strane voditelja i/ili članova bilančne grupe o stupanju na snagu (početku važenja), promjeni ili prestanku važenja ugovora iz stavka (1) članka 19.

(5) Voditelj i/ili član bilančne grupe je dužan bez odgode prijaviti nadležnom operatoru sustava svaku dopunu i promjenu podataka koji su sadržani u predmetnim registrima.

(6) Registar sadrži najmanje sljedeće podatke:

- a. lista obračunskih mjernih mjesta,

- i. identifikacijska oznaka obračunskog mjernog mjesta,
- ii. vrsta korisnika mreže,
- iii. dio elektroenergetskog sustava,
- iv. ugovorna strana u ugovoru o korištenju mreže,

b. bilančna pripadnost članu bilančne grupe:

- i. datum primitka potpune prijave nadležnom operatoru sustava,
- ii. datum početka primjene ugovora,
- iii. član bilančne grupe kojem obračunsko mjernom mjesto bilančno pripada,
- iv. pravni temelj bilančne pripadnosti,

(7) Nadležni operator sustava dužan je voditi registar na način da je moguće utvrditi slijednost promjena u registru obračunskih mjernih mjesta na način da je moguća revizija:

- i. unosa promjena u registar (povijest promjena u registru),
- ii. datuma valjanosti pojedinih podataka iz registra (povijest stanja).

(8) Nadležni operator sustava dužan je omogućiti operatoru tržišta stalan pristup registru i s njime povezanim podacima.

(9) Operatori sustava dužni su pravovremeno međusobno razmjenjivati i usklađivati podatke u predmetnim registrima.

Promjena bilančne pripadnosti obračunskog mjernog mjesta

Članak 21.

- (1) Promjena bilančne pripadnosti obračunskog mjernog mjesta nastupa uslijed sklapanja ugovora o opskrbi krajnjeg kupca, ugovora o otkupu električne energije, ugovora o univerzalnoj opskrbi krajnjeg kupca, ugovora o zajamčenoj opskrbi krajnjeg kupca, radi promjene opskrbljivača ili korištenja po automatizmu opskrbe električnom energijom u okviru univerzalne usluge odnosno stjecanja uvjeta za korištenje prava na zajamčenu opskrbu električnom energijom.
- (2) Promjena bilančne pripadnosti obračunskog mjernog mjesta se uvažava pri obračunu odstupanja ukoliko je promjena odobrena u registru obračunskih mjernih mjesta.

Tržišna pozicija bilančne grupe

Članak 22.

- (1) Tržišna pozicija bilančne grupe je razlika ugovorene prodaje (uključujući izvoz) i ugovorene kupnje (uključujući uvoz) električne energije svih članova bilančne grupe u jednom obračunskom intervalu.

$$W_{\text{tržišna pozicija BG}} = E(\text{prodaja})_{\text{ugovoreno}} - E(\text{kupnja})_{\text{ugovoreno}} + E(\text{izvoz})_{\text{ugovoreno}} - E(\text{uvoz})_{\text{ugovoreno}}$$

Gdje je:

$W_{\text{tržišna pozicija BG}}$ - tržišna pozicija bilančne grupe,
 $E(\text{prodaja})_{\text{ugovoreno}}$ – ugovorena prodaja energije prema ugovornom rasporedu,
 $E(\text{kupnja})_{\text{ugovoreno}}$ – kupnja energije prema ugovornom rasporedu,
 $E(\text{izvoz})_{\text{ugovoreno}}$ - izvoz energije prema ugovornom rasporedu,
 $E(\text{uvoz})_{\text{ugovoreno}}$ – uvoz energije prema ugovornom rasporedu.

- (2) Kupnja i prodaja energije uravnoteženja aktivacijom pomoćne usluge rezerve snage za sekundarnu i tercijarnu regulaciju u mehanizmu uravnoteženja, kupnja i prodaja energije u programu kompenzacije i kupnja energije za redispečing uzimaju se u obzir u izračunu tržišne pozicije iz stavka 1.
- (3) Operator tržišta na temelju zadnje odobrenih ugovornih rasporeda članova bilančnih grupa za svaku pojedinu bilančnu grupu u svakom obračunskom intervalu izrađuje tržišnu poziciju koja je rezultat je svih sklopljenih kupoprodajnih ugovora, odnosno ugovorenih transakcija za dan isporuke svih članova bilančne grupe.
- (4) Tržišna pozicija bilančne grupe je osnova obračuna odstupanja bilančne grupe.

Članak 23.

- (1) Obračun odstupanja provodi se i u slučaju više sile (u skladu s člankom 43 Zakona o energiji), poremećenog i izvanrednog pogona prijenosne i/ili distribucijske mreže.
- (2) Sve naknadne izmjene ugovornih rasporeda i planova radi razloga iz stavka 1 ovog članka ili naknadno utvrđenih tehničkih ograničenja u sustavu, Operator prijenosnog sustava je dužan dostaviti Operatoru tržišta koji ih je onda dužan unijeti u ugovorne rasporede i tržišni plan.

Obračun odstupanja bilančnih grupa u prvom (mjesečnom) obračunu odstupanja

Članak 24.

- (1) Odstupanja pojedinih bilančnih grupa u prvom (mjesečnom) obračunu odstupanja izračunava Operator tržišta.
- (2) Obračunski interval u prvom (mjesečnom) obračunu odstupanja je jedan sat, a obračunsko razdoblje jedan kalendarski mjesec.
- (3) Izračun odstupanja se provodi za cjelokupno obračunsko razdoblje u mjesecu koji slijedi nakon obračunskog razdoblja.
- (4) Odstupanje bilančne grupe izračunava se za svaki obračunski interval temeljem ostvarenja bilančne grupe i tržišne pozicije bilančne grupe.

$$W_{\text{odstupanje BG}} = W_{\text{ostvarenje BG}} - W_{\text{tržišna pozicija BG}}$$

- (5) Ostvarenje bilančne grupe je razlika ukupne predane (proizvedene) ($W_{\text{predano BG}}$) i ukupne preuzete (isporučene/potrošene) ($W_{\text{preuzeto BG}}$) električne energije bilančne grupe u jednom obračunskom intervalu.

$$W_{\text{ostvarenje BG}} = W_{\text{predano BG}} - W_{\text{preuzeto BG}}$$

- (6) Ukupno predana (proizvedena) električna energija bilančne grupe u jednom obračunskom intervalu odgovara zbroju provjerenih i potvrđenih mjernih podataka o predanoj (proizvedenoj) električnoj energiji na svim obračunskim mjernim mjestima koja pripadaju predmetnoj bilančnoj grupi:

$$W_{\text{predano BG}} = \sum_{i=1}^M W_i$$

gdje je W_i provjeren i potvrđen mjerni podatak o predanoj (proizvedenoj) električnoj energiji na obračunskom mjernom mjestu „i“, a „M“ ukupni broj obračunskih mjernih mjesta (predaje) koja pripadaju toj bilančnoj grupi.

- (7) Ukupno preuzeta električna energija bilančne grupe u jednom obračunskom intervalu odgovara zbroju provjerenih i potvrđenih mjernih podataka o preuzetoj električnoj energiji i nadomjesnih obračunskih podataka koji se računaju sukladno Pravilima primjene nadomjesnih krivulja opterećenja, na svim obračunskim mjernim mjestima koja pripadaju predmetnoj bilančnoj grupi:

$$W_{\text{preuzeto BG}} = \sum_{i=1}^N W_i$$

gdje je W_i provjeren i potvrđen mjerni podatak ili nadomjesni obračunski podatak o preuzetoj električnoj energiji na obračunskom mjernom mjestu „i“, a „N“ ukupni broj obračunskih mjernih mjesta (preuzimanja) koja pripadaju bilančnoj grupi.

- (8) Za obračunska mjerna mjesta električne energije koja su opremljena mjerilima s mogućnošću mjerenja i pohrane preuzimanja i predaje (proizvodnje) električne energije u vremenskim intervalima koji su kraći ili jednaki obračunskom intervalu, obračunski podatak o ostvarenom preuzimanju i/ili predaji električne energije utvrđuje se temeljem provjerenih i potvrđenih mjernih podataka.
- (9) Za obračunska mjerna mjesta koja su opremljena mjerilima s mogućnošću mjerenja i pohrane preuzimanja i predaje (proizvodnje) električne energije u vremenskim intervalima koji su dulji od obračunskog intervala, nadomjesni obračunski podatak o ostvarenom preuzimanju i/ili predaji električne energije utvrđuje se proširenim analitičkim postupkom sukladno Pravilima primjene nadomjesnih krivulja opterećenja.

Odstupanje bilančne grupe Operatora prijenosnog sustava i Operatora distribucijskog sustava u prvom (mjesečnom) obračunu odstupanja

Članak 25.

- (1) Odstupanje na sučelju sa susjednim operatorima prijenosnog sustava izračunava Operator prijenosnog sustava kao razliku između planiranih i ostvarenih tokova električne energije prekograničnim prijenosnim vodovima.
- (2) Odstupanje bilančne grupe Operatora prijenosnog sustava izračunava Operator tržišta za svaki obračunski interval kao razliku ostvarenih gubitaka u prijenosnoj mreži i dijelu tržišne pozicije Operatora prijenosnog sustava koja se odnosi na gubitke.

- (3) Odstupanje bilančne grupe Operatora distribucijskog sustava izračunava Operator tržišta za svaki obračunski interval kao razliku ostvarenih gubitaka u distribucijskoj mreži i tržišne pozicije Operatora distribucijskog sustava.
- (4) Odstupanje bilančne grupe Operatora distribucijskog sustava izračunava Operator tržišta za svaki obračunski interval kao razliku ostvarenja i tržišne pozicije Operatora distribucijskog sustava kao nositelja obveze javne usluge opskrbe.

Ostvarenje bilančne grupe Operatora prijenosnog sustava i Operatora distribucijskog sustava

Članak 26.

- (1) Za potrebe prvog (mjesečnog) obračuna odstupanja gubitci električne energije u distribucijskoj mreži procjenjuju se sukladno Pravilima primjene nadomjesnih krivulja opterećenja.
- (2) Nadomjesni obračunski podatak o ostvarenim gubicima električne energije u distribucijskoj mreži u prvom (mjesečnom) obračunu odstupanja izračunavaju se u svakom obračunskom intervalu množenjem vrijednosti krivulje opterećenja distribucijskog sustava i koeficijenta gubitaka.
- (3) Ostvoreni gubici električne energije u prijenosnoj mreži u prvom (mjesečnom) obračunu odstupanja izračunavaju se u se u svakom obračunskom intervalu kao razlika između ukupno preuzete električne energije u prijenosnu mrežu i ukupno predane (isporučene) električne energije iz prijenosne mreže, koja se u/iz prijenosne mreže preuzima odnosno predaje na sučelju s distribucijskom mrežom, na sučelju s prijenosnim mrežama susjednih operatora prijenosnog sustava, te na obračunskim mjernim mjestima korisnika na prijenosnoj mreži (kupci, proizvođači).

Obračun odstupanja bilančnih grupa u drugom (godišnjem) obračunu odstupanja

Članak 27.

- (1) Obračunski interval u drugom (godišnjem) obračunu odstupanja je jedan kalendarski mjesec, a obračunsko razdoblje jedna kalendarska godina.
- (2) U drugom (godišnjem) obračunu odstupanja određuje se razlika ostvarenja preuzete električne energije, utvrđene očitanjem potrošnje na brojilima električne energije sukladno Općim uvjetima za korištenje mreže i opskrbu električnom energijom, i ostvarenja korištenih u prvom (mjesečnom) obračunu odstupanja temeljem proširenog analitičkog postupka sukladno Pravilima primjene nadomjesnih krivulja opterećenja.
- (3) U drugom (godišnjem) obračunu odstupanja koriste se ostvoreni gubici električne energije u distribucijskoj mreži koji se izračunavaju iz očitane ostvarene potrošnje električne energije na obračunskim mjernim mjestima u distribucijskoj mreži i krivulje opterećenja distribucijskog sustava sukladno Pravilima primjene nadomjesnih krivulja opterećenja.
- (4) Izračun odstupanja se provodi za cjelokupno obračunsko razdoblje od jedne kalendarske godine najkasnije do 20. rujna u godini koja slijedi nakon obračunskog razdoblja na koje se obračun odnosi.

- (5) Odstupanja pojedinih bilančnih grupa u drugom (godišnjem) obračunu odstupanja izračunava Operator tržišta temeljem podataka o ostvarenjima potrošnje bilančnih grupa i gubitcima u distribucijskoj mreži dostavljenim od Operatora distribucijskog sustava.
- (6) U drugom (godišnjem) obračunu odstupanja sukladno Pravilima primjene nadomjesnih krivulja opterećenja izračunava se ostvareno mjesečno ($W_{ostvareno\ i}^{II}$) preuzimanje i/ili predaja električne energije na pojedinim obračunskim mjernim mjestima („i“), kao i ostvareni mjesečni gubici električne energije u distribucijskoj mreži ($W_{gubitci\ DM}^{II}$) za svaki pojedini obračunski interval drugog obračuna odstupanja (kalendarski mjesec) obračunskog razdoblja (kalendarske godine).
- (7) Odstupanje bilančne grupe u drugom (godišnjem) obračunu odstupanja je zbroj odstupanja svih obračunskih mjernih mjesta koja bilančno pripadaju bilančnoj grupi:

$$W_{odstupanje\ BG}^{II} = \sum_{i=1}^N W_{odstupanje\ i}^{II}$$

gdje je $W_{odstupanje\ i}^{II}$ utvrđeno (izračunato) mjesečno odstupanje obračunskog mjernog mjesta „i“ u okviru drugog (godišnjeg) obračuna odstupanja, a „N“ ukupni broj obračunskih mjernih mjesta koja pripadaju bilančnoj grupi.

- (8) Odstupanje obračunskog mjernog u jednom kalendarskom mjesecu odgovara razlici ostvarene (mjesečne) potrošnje u drugom (godišnjem) i prvom (mjesečnom) obračunu odstupanja:

$$W_{odstupanje\ i}^{II} = W_{ostvareno\ i}^I - W_{ostvareno\ i}^{II}$$

gdje je $W_{ostvareno\ i}^{II}$ utvrđena (izračunata) ostvarena (mjesečna) potrošnja električne energije obračunskog mjernog mjesta u okviru drugog (godišnjeg) obračuna odstupanja, a $W_{ostvareno\ i}^I$ utvrđeni (izračunati) obračunski podatak o ostvarenoj (mjesečnoj) potrošnji električne energije na obračunskom mjernom mjestu u okviru prvog (mjesečnog) obračuna odstupanja.

- (9) Odstupanje bilančne grupe Operatora distribucijskog sustava u drugom (godišnjem) obračunu odstupanja je razlika mjesečnih gubitaka električne energije u distribucijskom sustavu u drugom (godišnjem) i prvom (mjesečnom) obračunu odstupanja:

$$W_{odstupanje\ BG\ ODS}^{II} = W_{gub}^I - W_{gub}^{II}$$

gdje je W_{KODS} mjesečna vrijednost električne energije koja odgovara krivulji opterećenja distribucijskog sustava.

- (10) Mjesečna cijena za obračun odstupanja bilančnih grupa u okviru drugog (godišnjeg) obračuna odstupanja jednaka je za pozitivna i negativna odstupanja, a utvrđuje se Metodologijom za određivanje cijena za obračun električne energije uravnoteženja koju donosi Agencija.

Dostava podataka u prvom (mjesečnom) i drugom (godišnjem) obračunu odstupanja

Članak 28.

- (1) Ostvarenje bilančne grupe u svakom obračunskom intervalu obračunskog razdoblja za obračunska mjerna mjesta na prijenosnoj mreži izračunava Operator prijenosnog sustava.

- (2) Ostvarenje bilančne grupe u svakom obračunskom intervalu obračunskog razdoblja za obračunska mjerna mjesta na distribucijskoj mreži izračunava Operator distribucijskog sustava.
- (3) Ostvarene gubitke u prijenosnoj mreži izračunava Operator prijenosnog sustava.
- (4) Nadomjesne obračunske podatke o ostvarenim gubicima električne energije u distribucijskoj mreži u prvom (mjesečnom) obračunu odstupanja) izračunava Operator distribucijskog sustava.
- (5) Ostvarene gubitke u distribucijskoj mreži za potrebe drugog (godišnjeg) obračuna izračunava Operator distribucijskog sustava.
- (6) Operator distribucijskog sustava i Operator prijenosnog sustava dužni su Operatoru tržišta dostaviti ostvarenja bilančnih grupa s energetske iznosima izraženim u MWh/h zaokruženim na tri decimalna mjesta.
- (7) Operator distribucijskog sustava i Operator prijenosnog sustava odgovorni su za točnost podataka koje dostavljaju za potrebe obračuna odstupanja
- (8) Vremenski rok za dostavu podataka o ostvarenjima bilančnih grupa u prvom (mjesečnom) obračunu odstupanja je 15. dan u mjesecu koji slijedi nakon obračunskog razdoblja na koje se podatci odnose.
- (9) Vremenski rok za dostavu podataka o ostvarenjima bilančnih grupa u drugom (godišnjem) obračunu odstupanja je 1. rujna u godini koja slijedi nakon obračunskog razdoblja (kalendarska godina) na koje se podatci odnose.
- (10) Dostava podataka potrebnih za obračun odstupanja uređuje se sporazumom o međusobnim odnosima između Operatora prijenosnog sustava i Operatora tržišta te Operatora distribucijskog sustava i Operatora tržišta sukladno Pravilima organiziranja tržišta električne energije.
- (11) Odnosi na sučelju Operatora distribucijskog sustava i Operatora prijenosnog sustava uređuju se sporazumom o međusobnim odnosima sukladno odredbama Općih uvjeta za korištenje mreže i opskrbu električnom energijom.

VII. FINANCIJSKO PORAVNANJE ODSUPANJA

Cijene odstupanja

Članak 29.

- (1) Za svaki obračunski interval Operator tržišta izračunava jedinične cijene za pozitivno i negativno odstupanje temeljem Metodologije za određivanje cijena za obračun električne energije uravnoteženja.
- (2) Jedinične cijene pozitivnog i negativnog odstupanja za svaki obračunski interval unutar jednog obračunskog razdoblja javno se objavljuju na internetskim stranicama Operatora tržišta u roku propisanom Metodologijom za određivanje cijena za obračun električne energije uravnoteženja.

Informativni i konačni obračun odstupanja

Članak 30.

- (1) Operator tržišta dostavlja voditelju bilančne grupe informativni iznos pozitivnog i negativnog odstupanja njegove bilančne grupe za svaki obračunski interval najkasnije 17 kalendarskih dana po završetku obračunskog razdoblja.
- (2) Voditelj bilančne grupe može podnijeti prigovor Operatoru tržišta na iznos odstupanja iz informativnog obračuna odstupanja najkasnije u roku 2 kalendarska dana od dana njegove dostave.
- (3) U roku od 2 kalendarska dana od pisanog zahtjeva Operatora tržišta nadležni operator prijenosnog ili distribucijskog sustava dužan se očitovati o prihvaćanju ili odbijanju predmetnog prigovora.
- (4) Operator tržišta dužan je najkasnije 23 dana po završetku obračunskog razdoblja dostaviti Operatoru prijenosnog sustava konačni obračun odstupanja svake bilančne grupe za predmetno obračunsko razdoblje.
- (5) Operator prijenosnog sustava dostavlja voditelju bilančne grupe konačni obračun odstupanja njegove bilančne grupe najkasnije 25 dana po završetku obračunskog razdoblja.
- (6) Konačni obračun odstupanja sadrži:
 - iznos pozitivnog ili negativnog odstupanja bilančne grupe za svaki obračunski interval,
 - cijene negativnog i pozitivnog odstupanja za svaki obračunski interval,
 - financijsku obvezu voditelja bilančne grupe ili Operatora prijenosnog sustava za svaki obračunski interval,
 - ukupnu financijsku obvezu voditelja bilančne grupe ili Operatora prijenosnog sustava za obračunsko razdoblje.

Izdavanje računa

Članak 31.

- (1) Ako je ukupna financijska obveza za odstupanje bilančne grupe unutar obračunskog razdoblja pozitivna, Operator prijenosnog sustava izdaje račun voditelju bilančne grupe. Ako je ukupna financijska obveza za odstupanje bilančne grupe unutar obračunskog razdoblja negativna, voditelj bilančne grupe izdaje račun Operatoru prijenosnog sustava.
- (2) Konačni obračun odstupanja sastavni je dio svakog računa.
- (3) Rok plaćanja računa je 15 dana od dana izdavanja računa.

VIII. RJEŠAVANJE SPOROVA

Članak 32.

- (1) Voditelj bilančne grupe može osporiti konačni obračun u roku od 8 dana od dana izdavanja računa.
- (2) Prigovor na račun za energiju uravnoteženja upućuje se Operatoru prijenosnog sustava i može se odnositi na utvrđivanje tržišne pozicije i/ili na ostvarenje bilančne grupe.

- (3) Operator prijenosnog sustava razmatra prigovor zajedno s Operatorom tržišta i u roku od 20 dana od dana zaprimanja prigovora odlučuju o prihvaćanju ili odbijanju istog.
- (4) Ukoliko se prigovor odnosi na ostvarenje bilančne grupe, u dijelu koji se odnosi na obračunska mjerna mjesta na distribucijskoj mreži, Operator distribucijskog sustava dužan se očitovati o prihvaćanju ili odbijanju istog u roku od 8 dana od dostave prigovora od strane Operatora prijenosnog sustava.
- (5) Ukoliko se prigovor odnosi na ostvarenje bilančne grupe, u dijelu koji se odnosi na obračunska mjerna mjesta na prijenosnoj mreži, Operator prijenosnog sustava dužan se očitovati o prihvaćanju ili odbijanju istog u roku iz stavka 3. ovog članka.
- (6) Ukoliko se prigovor odnosi na podatke o tržišnoj poziciji, Operator tržišta dužan se očitovati o prihvaćanju ili odbijanju istog u roku od 8 dana od dostave prigovora od strane Operatora prijenosnog sustava.
- (7) U slučaju prihvaćanja prigovora Operator tržišta ispravlja obračun energije uravnoteženja koji postaje konačni.
- (8) Nesporni dio računa voditelj bilančne grupe je dužan platiti u roku dospijeca računa, sukladno članku 31. ovih Pravila.
- (9) Nadležni operatori prijenosnog i distribucijskog sustava usklađuju i potvrđuju obračunske podatke na sučeljima svojih mreža najkasnije 5 dana nakon dana isporuke. Nakon tog datuma se predmetni podaci više ne mogu osporiti.
- (10) Ukoliko nadležni operatori sustava ne usklade i potvrde obračunske podatke na sučeljima svojih mreža, predmetno razdoblje se ne obračunava, te se spor upućuje na rješavanje Agenciji.
- (11) Sporove nastale primjenom ovih Pravila rješava Agencija.

IX. OBJAVLJIVANJE PODATAKA

Članak 33.

- (1) Operator prijenosnog sustava dužan je javno objaviti podatke vezane uz uravnoteženje sustava u opsegu i rokovima propisanim Uredbom Komisije (EU) br. 543/2013 od 14. lipnja 2013. godine o prijavi i objavi podataka na tržištu električne energije i izmjene i dopune Aneksa I Uredbe (EK) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća.

X. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 34.

- (1) Do XX.XX. 20XX. godine Operator prijenosnog sustava i Operator distribucijskog sustava dužni su uspostaviti registar obračunskih mjernih mjesta na svojoj mreži sukladno ovim Pravilima.
- (2) Do XX.XX 20XX. godine voditelji bilančnih grupa regulirat će odnose s Operatorom prijenosnog sustava u skladu s ovim Pravilima.
- (3) U prijelaznom razdoblju do XX. XX 20XX. godine potrebno je izmijeniti i dopuniti Pravila o nadomjesnim krivuljama opterećenja u dijelu koji se odnosi na izračun ostvarenja za potrebe prvog (mjesečnog) obračuna odstupanja (izmjene u smislu uvažavanja mjesečnih očitavanja potrošnje za kategoriju potrošnje poduzetništvo <30kW i utvrđivanja fiksne prognozirane godišnje potrošnje

obračunskih mjernih mjesta kućanstava umjesto postojećeg „klizećeg principa“ po kojem se svaki mjesec iznova utvrđuje nova prognozirana godišnja potrošnja) te drugog (godišnjeg) obračuna odstupanja (u smislu definiranja korištenja nadomjesnih krivulja u drugom (godišnjem) obračunu, uključujući i godišnji koeficijent gubitaka u drugom obračunu odstupanja).

- (4) Ova Pravila objavit će se na internetskim stranicama Operatora prijenosnog sustava, a stupaju na snagu 1. siječnja 20XX. godine.

Predsjednik Uprave

dr.sc. Miroslav Mesić, dipl.ing.el.